

भाग—ख

- III. तान के प्रकारों के विषय में विस्तार से लिखिये। 10
IV. 'सहायक नाद' की निर्मिती के लिये तानपुरा किस प्रकार से महत्वपूर्ण है ? यह विस्तार से बताएं। 10

भाग—ग

- V. राग भीमपलासी के संकेतन के साथ इसका पूरा विवरण दें। 10
VI. ताल सूल्ताल के संकेतन के साथ इसका पूरा विवरण दें। 10

भाग—घ

- VII. पंडित भीमसेन जोशी की जीवनी संक्षेप में बताएं, साथ ही भारतीय संगीत में उनके योगदान को विस्तार के साथ बताएं। 10
VIII. गुरुमत संगीत के प्रसंग में 'बिलावल दी वार दी चौकी' और 'आसा दी वार दी चौकी' पर प्रकाश डालिये। 5+5=10

Exam. Code : 103203

Subject Code : 1106

B.A./B.Sc. 3rd Semester (Batch 2020-23)

MUSIC (Vocal)

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—50

Note :— Attempt *five* questions in all, selecting at least **one** question from each section. The **fifth** question may be attempted from any section. All questions carry equal marks.

SECTION—A

- I. Write in details about the historical development of Indian Music during 14th to 17th century. 10
II. Write down brief notes on the following music terms :
(a) Alap
(b) Upaj. 5+5=10

SECTION—B

- III. Write down in details about the varieties of Taans. 10
IV. Describe how Tanpura is important instrument for creation of the Sahayak Naad. 10

SECTION—C

- V. By giving the full description, write down the notation of Raga Bhimpalasi. 10
VI. Write down the full description with notation of Tala Sooltaal. 10

SECTION—D

- VII. Write brief life sketch of Pt. Bheemsen Joshi including his detailed contribution to Indian music. 10
- VIII. Throw light on 'Bilawal di waar di Chaunki' and 'Aasa di waar di Chaunki' in the context of Gurmat Sangeet. 5+5=10

(Punjabi Version)

ਨੋਟ :— ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਭਾਗ—ੳ

- I. 14ਵੀਂ ਅਤੇ 17ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਲਿਖੋ। 10
- II. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪਾਰਿਭਾਸ਼ਿਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
- (ੳ) ਆਲਾਪ
- (ਅ) ਉਪਜ। 5+5=10

ਭਾਗ—ਅ

- III. ਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਲਿਖੋ। 10
- IV. 'ਸਹਾਇਕ ਨਾਦ' ਦੀ ਰਚਨਾ ਦੇ ਲਈ ਤਾਨਪੁਰਾ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ? ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸੋ। 10

ਭਾਗ—ੲ

- V. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਦੇ ਸੰਕੇਤਨ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸਦਾ ਪੂਰਾ ਵਿਵਰਣ ਦਿਉ। 10
- VI. ਤਾਲ ਸੂਲਤਾਲ ਦੇ ਸੰਕੇਤਨ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸਦਾ ਪੂਰਾ ਵਿਵਰਣ ਦਿਉ। 10

ਭਾਗ—ਸ

- VII. ਪੰਡਿਤ ਭੀਮਸੇਨ ਜੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ, ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਲਿਖੋ। 10
- VIII. ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ 'ਬਿਲਾਵਲ ਦੀ ਵਾਰ ਦੀ ਚੌਂਕੀ' ਅਤੇ 'ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੀ ਚੌਂਕੀ' ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਉ। 5+5=10

(Hindi Version)

ਨੋਟ :— ਪ੍ਰत्येक भाग में से कम से कम एक प्रश्न चयन करते हुए, कुल पाँच प्रश्न करें। पांचवा प्रश्न किसी भी भाग में से किया जा सकता है। सभी प्रश्नों के समान अंक हैं।

भाग—क

- I. 14 वीं और 17 वीं शताब्दी के दौरान भारतीय संगीत के ऐतिहासिक विकास के विषय में विस्तार से लिखिये। 10
- II. निम्नलिखित संगीत के पारिभाषिक शब्दों के विषय में संक्षेप में माहिती लिखें :
- (क) आलाप
- (ख) उपज। 5+5=10